

Д. С. Ашбах

***Вие не сте болни – вие сте
окислени!***

Издателство „Паритет“
2014

© **Д.С. Ашбах**

© Вы не больны. Вы окислены! [Текст] — СПб.: Вектор, 2012. — 224 с., — (Здоровье на все 100!).

ISBN 978-5-9684-1965-1

Д. С. Ашбах

***ВИЕ НЕ СТЕ БОЛНИ — ВИЕ СТЕ
ОКИСЛЕНИ!***

Първо издание на български език

© Издателство „Паритет“, 2014 г.

© Лиляна Мандаджиева – превод

© Предпечатна подготовка „Паритет“

Теорията за окисляването на организма днес заема водещо място в Европа, тъй като именно тя може да обясни методите за лечение на болестите на века – диабета, остеопорозата, рака. В тази книга авторът не само разказва за окисляването на човешкия организъм, но и най-подробно представя своята достъпна и ефективна методика за лечение на заболяванията на сърдечносъдовата система, диабета, остеопорозата, рака, алергиите, кожните, белодробните и много други болести.

Книгата ще помогне не само за възстановяване на здравето на възрастните, но и за профилактиката на здравето на децата и предотвратяването на възможните заболявания още при зараждането на патологиите.

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-040-3

Глава 1.

ВИЕ НЕ СТЕ БОЛНИ – ВИЕ СТЕ ОКИСЛЕНИ!

Хайде да се запознаем. Казвам се Дина Семьоновна Ашбах. Аз съм лекар, кандидат на медицинските науки, живея и работя в Германия. Главно. Ръководя също клиника в Киев, често ходя на конференции и изнасям доклади в Америка, Полша, Литва – изобщо по цял свят.

Защо пиша за това? Работата е там, че се намирам в уникална ситуация. Като лекар, завършил медицински институт и защитил дисертация, добре познавам силните и слабите страни на традиционната медицина. В същото време вече 16 години се занимавам с алтернативна медицина, обичам я и я уважавам.

Като лекар, получил медицинското си образование в бившия Съветски съюз, но работещ през последните 10 години на Запад, мога да оценя силните и слабите страни и на руската, и на европейската медицина. Това ми дава уникалната възможност да запознавам читателите със съвременните методи на лечение на болестите, прилагани в Европа.

И още: разбирам как функционира човешкият организъм. Не отделният орган, а органът във взаимодействие с другите органи. Тези знания ми позволиха ефективно да лекувам много болести: диабет, рак, бронхиална астма, аденом на простатната жлеза и т.н., да създавам клиники, които работят по моите методи за лечение, да ста-

на автор на 13 патента и повече от 50 научни статии, да защита дисертация и да публикувам пет книги на руски и немски езици.

В тази книга разказвам за окисляването на човешкия организъм. Теорията за окисляването му заема днес водещо място в Европа, тъй като именно тя обяснява и помага да се разработват методи за лечение на болестите на века – диабета, остеопорозата, рака.

В Германия по време на преглед при лекаря или натуротерапевта много често може да се чуе: "Вие не сте болни – вие сте окислени!" ...

ОКИСЛЯВАНЕ НА ОРГАНИЗМА. КАКВО Е рН?

Понятието окисляване е непосредствено свързано с киселинно-алкалното (основното) равновесие.

Какво представлява киселинно-алкалното (основното) равновесие? Ежедневно при хранене, дишане и движение в процеса на обмяната на веществата в организма се образува огромно количество киселини и основи (алкали). За да съществува човешкият организъм, трябва да се изпълняват три условия:

- определено количество киселини и основи да се извежда от организма;
- определено количество киселини и основи да се използва за нуждите на организма;
- между киселините и основите да се поддържа определено съотношение – така нареченото **киселинно-алкално равновесие**.

Днес се смята, че в повече от 70 процента от населението на земята равновесието между киселините и основите в организма е нарушено, при това е нарушено по посока на киселините. Тоест повече от 70 процента от земните жители в наше време страдат от синдрома на окисляването.

Какво представляват киселините и основите (алкалите)? Всички напитки, които пием (в това число и водата), всички храни, които ядем, са киселини или основи (алкали).

И работата не е в това, какви са на вкус. Киселинността или алкалността на всеки продукт се определя от показателя рН.

В последно време за този показател много често може да се чуе и в телевизионните реклами.

Например: "Нашата паста за зъби съдържа рН за емайла на вашите зъби, затова вашите зъби ще останат здрави дълги години". Или: "Нашият подхранващ крем съдържа рН за вашата кожа, затова при употреба вашата кожа ще остане млада!"

Рекламата, както е известно, е двигател на търговията – тя се старее да намери стоки, които ще заинтересуват хората. Но показателят рН в днешно време интересува не само търговците. И лекарите, и учените говорят за показателя рН като за фактор, определящ здравето или болестта на човека.

Какво представлява рН?

рН (съкратено от английски: *power of hydrogen*) е "степен на водорода".

Като говорим за рН, разбираме преди всичко съдържанието на водорода в някаква течност. Водородът е Н, а неговата степен – количеството на йоните му, съдържащи се в дадена течност. От количеството на йоните

на водорода се определя каква е една или друга течност – киселинна, алкална или неутрална.

- Ако $\text{pH} < 7$ (от 6,9 до 0), това е киселина. Колкото по-малка е стойността на pH , толкова по-силна е киселината.
- Ако $\text{pH} > 7$ (от 7,1 до 14), това е основа.
- Ако pH на течното вещество е равен на 7, това е неутрален разтвор.

У хората, възприемащи нещата такива, каквито са, не възникват въпроси – pH , значи pH . По-високо от 7, значи по-високо... А защо pH ? Нали това е показател само за положителните йони на водорода? А къде е показателят за отрицателните йони? И откъде се е взела цифрата "7"? Защо не 5 или 70?

И така, защо pH ? Водата има формула H_2O . Тя може само частично да се смята за стабилна, тъй като в чистата вода всеки момент някакви молекули на H_2O се дисоциират (разпадат се) на йони на водорода (H^+) и хидроксилни йони (OH^-); заедно с това съседни йони H^+ и OH^- се свързват при образуването на молекулите на водата. По такъв начин във водата винаги присъстват йони на водорода (положителни) и хидроксилни йони (отрицателни). При това йоните на водорода H^+ са носители на киселинни свойства, а йоните OH^- – на алкални свойства. Затова киселинността или алкалността на водата може да се определи като се изчисли колко само положителни йони на водорода, или само хидроксилни йони (OH^-), или двете заедно има във водата. Резултатът от това не се променя. Химиците са решили: ще смятаме само йоните на водорода и по тях ще определяме дали разтворът е киселинен или алкален.

Тогава защо все пак 7? Има такъв закон на Авогадро¹, според който в чистата вода няма толкова много йони – всичко на всичко 10 на 7-ма степен на мола² на литър. Това означава, че само една молекула H_2O от всеки 10 милиона се намира във формата на йоните. Това, разбира се е мизерна цифра. Затова химиците са решили: няма да повтаряме всеки път 10 на 7-ма степен на мола, по-добре да вземем логаритъма и показателя на йоните на водорода в чистата вода да го смятаме за равен на 7 и да го наречем рН.

В литературата рН най-често се представя във вид на цветна скала, където на всеки параметър съответства определен цвят:

- на киселинните параметри – всички оттенъци на червения и оранжевия;
- на неутралния рН – жълто-зелен;
- на алкалния рН – син и виолетов.

Съществуват книжни лентички-индикатори, напоени със специален състав, – при потопяване на такава лентичка във вода (или чай, кафе, супа) тя променя цвета си и показва какъв в действителност е този продукт: неутрален, киселинен или алкален.

---

¹ **"Законът на Авогадро"** е един от основните закони в химията. През 1811 г. Амадео Авогадро изказал хипотезата, че при еднакви температури и налягане в равни обеми идеален газ се съдържат еднакъв брой молекули. По-късно било установено, че тази константа играе важна роля в кинетичната теория на газовете. Законът на Авогадро гласи: **"Един мол какъвто и да е газ при еднаква температура и налягане заема един и същ обем"**. Бел. прев.

² **Мол (mol)** е единица за количество вещество. Количеството частици в **1 mol** от което и да е вещество е постоянна величина и се нарича **число на Авогадро**. При използване на единицата мол трябва да бъде посочен видът на структурните единици (елементи) - атоми, молекули, йони, електрони, други частици или определени групи от тях. Бел. прев.

рН НА ОРГАНИТЕ НА ЧОВЕКА

Всички течности (в това число водата и водните разтвори) имат свой определен рН. А човекът е същество, състоящо се в голямата си част от вода. Той уверено може да нарича себе си воден. Ние сме водни същества в пълния смисъл на думата:

- нашето тяло се състои от 65 % вода;
- нашият мозък се състои от 85 % вода;
- стъкловидното тяло на очите ни – от 99 %;
- в кръвта ни се съдържа 83 % вода;
- в мастната тъкан – 29 %;
- в скелета – 22 %;
- в зъбния емайл – 0,2 %

Има едно "но"... Ние се състоим съвсем не от чиста вода, а от воден разтвор. Разбира се, изразът "Човек – това звучи гордо!" има необходимия пагос, но при определението "Човек – това е водно-солен разтвор" целият пагос изчезва. Затова пък е истина. Биологична.

Но щом човекът е водно-солен разтвор, значи показателят рН има непосредствено отношение към него.

Всички органи на човека имат свои параметри на рН и могат да работят нормално само при тези параметри.

Изменението на границите на рН води до болести и дори до смърт.

Кръв. Човешката кръв е алкална. Границите на рН на кръвта са обозначени особено строго: 7,35 – 7,45. Човек може да живее само при тези стойности на рН. Отклоненията – под 7,3 и над 7,5 – се съпровождат с най-тежки последствия за организма. При рН 6,95 настъпва за-

губа на съзнанието и смърт. Ако концентрацията на йоните H^+ се намали и рН стане 7,7, настъпват тежки спазми (тетания), което също може да доведе до смърт.

Тъй като параметрите на рН на кръвта са много тесни, организмът много строго следи рН да остава в тези определени рамки. Всички вещества, постъпващи в организма, се преработват по такъв начин, че да не се променя рН на кръвта.

рН на еритроцити: алкален и съставлява 7,28-7,29 ед.

рН на човешката клетка: съвпада с киселинността на кръвта и се намира в рамките от 7,35 до 7,45 ед.

Кожа. Горният слой на епидермиса (кератиновите клетки) имат киселинност с величина на рН от 5,0 до 6,0.

Слюнка. Киселинността на смесената слюнка на човека е равна на 6,8-7,4 рН, но при голяма скорост на слюноотделянето става повече алкална и достига 7,8 рН. При децата показателят рН на слюнката е повече алкален и е равен на 7,32. При окисляване на организма най-напред се променя рН на слюнката и урината.

Хранопровод. Нормалната киселинност в хранопровода е 6,0-7,0 рН. В хранопровода освен храната и потребяваната течност периодично постъпва слюнка с неутрален и слабо алкален рН, а също рефлукс от стомаха.

Стомах. Прието е да се смята, че киселинността в стомаха се определя от стомашния сок и трябва да бъде много кисела, тъй като от киселинността на стомашния сок зависи активността на фермента пепсин и възможността за преработка на храната. Всичко това е абсолютно вярно. В горната част на стомаха (тази част се нарича тяло на стомаха) се изработва стомашният сок и неговият рН трябва да е равен на 1,5-2,0 на гладен стомах. Но малцина знаят, че в долната част на стомаха рН трябва

да бъде алкален, тъй като там се произвежда алкалната слуз, която неутрализира киселината, преди храната да попадне в дванадесетопръстното черво. Ако алкалната слуз се произвежда в недостатъчно количество, то храната, пропита от киселина, се задържа в стомаха, разяждайки стените му. А ако храната с киселината все пак премине в дванадесетопръстното черво, тогава разяжда неговите стени.

Дванадесетопръстно черво. Показателят рН на луковицата на дванадесетопръстното черво в норма се равнява на 5,6-7,9 рН.

Средна част (йеюнуи) и долна част на тънкото черво (илеум). Киселинността в тях е неутрална или слабо алкална и се намира в рамките от 7 до 8 рН.

Тънки черва. Показателят рН на тънките черва трябва да бъде алкален: 7,2-7,5 рН. При усилена секреция достига 8,6 рН. Киселинността на секретата на дуоденалните (Брунеровите) жлези е от 7 до 8 рН.

Дебело черво. Киселинността на сока на дебелото черво е алкална: 8,5-9,0 рН.

В долната част на дебелото черво показателят рН за киселинност постепенно нараства, достигайки максимална стойност на рН в областта на ректосигмоидалния преход.

Панкреас (задстомашна жлеза). Храносмилателните ферменти на панкреаса функционират нормално при рН 8,3. Панкреатичният сок е храносмилателен сок, изработван от панкреаса. Панкреатичният сок съдържа множество храносмилателни протеолитични ферменти: трипсин, химотрипсин, еластаза, карбоксипетидаза; липолитични ферменти и коферменти.

За денонощие панкреасът на възрастния човек отделя 1,5-2 л панкреатичен сок с киселинност от 8,3 до 8,6 рН.

Стимулатор за произвеждането на панкреатичен сок е храната, жлъчката, солната киселина.

Черен дроб. Нормалният рН на секрецията на черния дроб и жлъчния мехур е слабо алкален – 7,1.

Киселинност на жлъчката. Жлъчката представлява течност с жълт, кафяв или зеленикав цвят, горчива на вкус и със специфична миризма. Произвежда се от черния дроб и се натрупва в жлъчния мехур. Жлъчката осигурява преминаването на храносмилането от стомаха в червата, ликвидира действието на стомашния фермент пепсин, опасен за ферментите на панкреатичния сок.

рН на жлъчката е алкален и е в рамките от 8,0 до 8,5.

Бъбреци. Бъбреците са един от главните органи, извеждащи или неутрализиращи излишните киселини. Киселинността на урината наред с киселинността на слюнката са главният показател за киселинно-алкалното равновесие. За урината са характерни стойности на рН от 5,5 до 8,5 ед. Много е важно рН на нощната урина да се различава от рН на сутрешната и дневната. Реакцията на урината определя възможността за образуване на камъни:

- пикочно-киселинните камъни често се образуват при рН под 5,5;
- оксалатните камъни – при рН = 5,5-6,0;
- фосфатните камъни – при рН = 7,0-7,8.

Човешка слъза. рН на човешката слъза е алкален: от 7,3 до 7,5.

Гръбначно-мозъчна течност (ликвор). Показателят рН на гръбначно-мозъчната течност е от 7,35 до 7,8.

Съединителни тъкани и мускули. Съединителните тъкани имат алкален рН от 7,08 до 7,29, рН на мускулите е леко киселинен – 6,9. За мускулната тъкан стойността на рН може да се променя в по-широки граници,

отколкото при кръвта. Мускулната тъкан се нуждае от постоянно отстраняване на киселината.

Особено важно е своевременното отстраняване на киселините от главния мускул на човешкия организъм – сърцето.

При падане на рН под 6,2 сърдечният мускул престава да работи и сърцето спира.

Синовиална течност. Синовиалната течност е гъста еластична маса, запълваща кухината на ставите. Когато е в норма, тя е прозрачна или леко жълтеникава, изпълнява функцията на вътрешноставна смазка, предотвратява триенето на ставните повърхности и износването им, осигурява подхранването на ставния хрущял, служи за допълнителен амортизатор.

Ставната течност се произвежда от синовиалната обвивка на ставата и в норма трябва да има алкален рН от 7,3 до 7,6.

Сперма. Нормалната стойност на рН на спермата е алкална и се намира в рамките от 7,2 до 8,0. При киселинен рН сперматозоидите губят подвижността си и загиват. Киселинността на спермата под 6 означава пълна гибел за сперматозоидите.

Влагалище. Нормалната киселинност на рН на влагалището е в границите от 3,8 до 4,4 и средно съставлява 4,0-4,2. За поддържане на киселинната среда и потискане на ръста на условно патогенните микроорганизми във влагалището отговарят главно лактобацилите и в по-малка степен – другите представители на нормалната микрофлора. При терапията на много гинекологични заболявания на първо място е възстановяването на популацията на лактобацилите и нормалната киселинност.

Женското мляко има неутрален рН – от 6,9 до 7,0. Организмът на бебето, получавайки през първите месеци (години) на живота си храна само с неутрален рН, изпитва киселинен шок, когато започва да приема напитки и храна, притежаващи в повечето случаи киселинен рН. Затова родителите трябва непременно да измерват рН на соковете и продуктите, които дават на детето си. Окисляването на организма на децата е особено опасно – то създава предпоставки за болести като захарен диабет, бронхиална астма, алергични заболявания.

Ферменти. Показателят рН е много важен за ферментите. Ферментите са вещества, встъпващи в биохимическите реакции на организма и ускоряващи ги десетки, стотици и хиляди пъти. Важността на работата на ферментите показва следният пример: ферментът пепсин се отделя от стомашния сок за разлагане на белтъчната (протеиновата) храна. С участието на пепсина парче месо от 100 грама се преработва за един час, без негово участие – за 82 часа!

Обаче:

Ферментите могат да встъпват в реакция само при определен рН!

Най-важните протоеолитични (храносмилателни) ферменти на стомашния сок (разпадане на белтъчините) – пепсин, гастриксин и химозин – се произвеждат в неактивна форма във вид на проферменти и по-късно се активират от солната киселина на стомашния сок. Пепсинът е най-активен в силно киселинна среда – с рН от 1 до 2, гастриксинът е с най-голяма активност – с рН от 3,0 до 3,5, химозинът, разлагащ протеините на млякото до неразтворимия протеин казеин, е с максимална активност – с рН от 3,0 до 3,5.

Ферментите, отделяни от панкреаса и действащи в дванадесетопръстното черво, трябва да имат среда със слаб алкален рН: трипсин – с рН от 7,8 до 8,0; близкият до него по функционалност химотрипсин е най-активен в среда с киселинност до 8,2 рН. Карбоксипептидазите А и В стават активни само при рН 7,5.

Пониженият или повишен рН води до съществено намаляване на активността на ферментите или до изключването им от храносмилателния процес и като следствие – до тежки проблеми с храносмилането.

Глава 2.

КАК ДА УЗНАЕТЕ ОКИСЛЕНИ ЛИ СТЕ?

ПОКАЗАТЕЛЯТ рН НА КРЪВТА

Искам още веднъж да подчертая:

*Нормата на рН в кръвта е в много тесни граници
– от 7,35 до 7,45.*

Това са много тесни граници и дори малките отклонения влекат след себе си нарушения във важните физиологични процеси. Така например отклонението на рН с 0,1 води до нарушаване на дихателната и сърдечносъдовата система, с 0,3 – до ацидотична кома, а с 0,4 – до състояние, несъвместимо с живота.

ПОКАЗАТЕЛЯТ рН НА УРИНАТА

Измервайки рН на урината или слюнката, може още в ранен стадий да открием нарушението на киселинно-алкалното равновесие.

За разлика от рН на кръвта нормата на рН на урината има сравнително широк диапазон.

рН на урината се променя за едно денонощие от 5,0 до 8,5 ед.

Съществуването на такива колебания на рН на урината през денонощието с редуване на периоди на попъл-

ване и разход на киселинни и алкални резерви е доказал английският учен У. Робъртс (W. Roberts). Той ги е нарекъл "киселинни приливи" (алкални отливи) и "алкални приливи" (киселинни отливи). Тези ритмични колебания на рН на урината се обясняват по следния начин.

През нощта киселините се мобилизират от съединителните тъкани, достигайки максимална концентрация в междуклетъчната течност и създавайки по този начин киселинен прилив. По това време на денонощието урината е най-кисела (рН от 5,0 до 6,8). Тя е най-кисела между 12 часа през нощта и 7 часа сутринта.

След приемането на храна и попадането на киселинния химус (полусмляна храна, вода и ензими) в дванадесетопръстното черво той се неутрализира от алкалите на жлъчката и панкреаса и в резултат от натрупването в междуклетъчната течност на алкали урината става първо неутрална, а после – алкална.

Алкалният прилив започва от 10 часа, достига пика си в 14 часа (рН 7,0-8,5) и се понижава към полунощ.

По такъв начин идеални стойности на рН на урината се явяват:

- рН 6,4 – 6,8 – при събуждане;
- рН 7,0 – 8,5 – през деня след 14 часа;
- рН 6,0 – 6,8 – преди сън.

За да узнаете дали не сте окислени, трябва да си измервате рН с помощта на специален измерител – рН-метър.

рН-метърът, или тестерът, дава много точни показания на рН (точност до 0,01 от единицата). Методът се отличава с удобство и висока точност, позволява да се измерва рН на всяка течност – не само на урината, но и на слюнката, сока, водата, супата и т.н. Това е много важно за съставяне на рН-диетата за болни от диабет, рак, хипертония и други болести на окислението.

Рис. 1. Така изглежда измерителят на рН

Измерването на рН на урината може да се прави в течение на една седмица. Важно е рН да се измерва не в началото, а в средата на отделянето на урината.

Съществува възможност рН да се измерва с помощта на лакмусова лентичка, но откровено казано, този метод не е много точен. Определянето на рН по цветовата скала дава приблизителни данни, тъй като лакмусовата лентичка неравномерно променя цвета си и според различните оттенъци на цветовете грешката може да представлява 1-2 единици. Това е тъкмо тази разлика, която съществува в течение на деня. Затова, използвайки лакмусова лентичка, може съвсем неправилно да оцените състоянието на организма си и да предприемете неправилни действия.

Отклонението на киселинно-алкалния баланс към киселинност (окисляване на организма) практически винаги се наблюдава при заболявания като рак, диабет, хипертония, бъбречна недостатъчност; заболявания на черния дроб, състояния след химиотерапия и облъчване. Затова измененията в киселинно-алкалния баланс, изме-

рени по рН на урината, могат да служат за диагностика на заболяването – на прогресирането му или на подобряването на състоянието. Ако при тези заболявания се постигне нормално киселинно-алкално равновесие, в някои случаи може да се постигне и пълно оздравяване; в останалите случаи развитието на болестта може значително да се забави и да се предотврати настъпването на усложнения. Така например е установено, че при болните от рак със съпътстващо окисляване на организма, разпространението на метастазите протича значително по-бързо, отколкото при болните с нормален киселинно-алкален баланс.

Измерването на рН на урината (и слюнката) трябва да се проверява на всеки шест месеца и ако показателите не са в норма, непременно да се вземат мерки.

Регулирането на киселинно-алкалното равновесие на организма е профилактика на всички болести на окисляването.

ПОКАЗАТЕЛЯТ рН НА СЛЮНКАТА

Можете да узнаете състоянието на киселинно-алкалния баланс, активността на храносмилателните ферменти и насищането на организма с минерали, като измерите показателя рН на слюнката. За разлика от стойностите на рН на урината, които зависят от множество причини, рН на слюнката е един от най-малко подложените на влияние фактори.

Показанията на рН на слюнката не трябва да са под показанията на рН на фосфатната буферна система – 6,8.

По стойността на рН на слюнката можете да узнаете окислени ли сте, достатъчни ли са минералите в организма ви, нормално ли функционират храносмилателните ферменти в него. Измерването на рН на слюнката веднага след сън дава оценка на киселинно-алкалното състояние на организма. Показанията му след хранене дават оценка на минералните запаси и активността на храносмилателните ферменти: рН на слюнката трябва да се увеличава след хранене.

Показателят рН на здравия човек трябва да бъде:

- рН 6,8 – след събуждане;
- рН 6,2 – 6,8 – преди хранене;
- рН 8,0 – 8,5 – след хранене.

Еднократното определяне на рН на слюнката дава недостатъчна информация, за диагностични цели трябва да се измери няколко пъти за едно денонощие. Слюнката също има свои пикове и спадове през деня. При здравите хора рН преди хранене трябва да бъде малко киселинен – от 6,2 до 6,8. След хранене трябва да се повишава до 8,0 и повече. Ако преди хранене рН се колебае в границите от 5,5 до 5,8, а след хранене не се променя, може да се говори за окисляване на организма и изтощение на алкалните резерви.

Глава 3.

ЗАЩО СЕ ОКИСЛЯВАМЕ?

Разбира се, отклоненията в киселинно-алкалния баланс могат да се извършват в двете посоки: в алкалната и в киселинната. Но през последните столетия човекът е създал такива условия, че нарушенията на киселинно-алкалното равновесие вървят главно в една посока – към окисляване. Причините за окисляването на организма са няколко, главната от тях е храненето.

Освен това голямо значение за окисляването му имат факторите на съвременния живот, които преди са се срещали рядко: хроничният стрес, приемът на медикаменти, недостатъчната двигателна активност, киселинността на околната среда. За последния фактор – измененията в околната среда – особено често може да се чуе в дискусиите на учените, на извънредните сесии на ООН, на международните научни конгреси, на заседанията на Протокола от Киото³. Изводите, представени от учените, са неутешителни. Измененията на климата на Земята се извършват по-бързо от очакваното. Нивото на моретата се повишава с 50% по-бързо от предполагаемото и процесът се ускорява. Наблюдават се различни климатични аномалии, увеличава се рискът от окисляване на

---

³ Протоколът от Киото е международен документ, приет в Киото, Япония, през декември 1997 г. в допълнение към Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата. Този документ е международно споразумение за контрол над глобалното затопляне, ангажиращо подписалите го държави да намалят своите емисии от парниковите газове. Бел.прев.

моретата и унищожаване на морската флора и фауна, от загуба на огромни горски масиви вследствие на окисляването на почвата.

Учените смятат, че ако хората не успеят в течение на близките 10-20 години да променят характера и скоростта на протичащите изменения в природата, човечеството може да загине. Като динозаврите.

КИСЕЛИННОСТТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ИЛИ ЗАЩО СА ИЗМРЕЛИ ДИНОЗАВРИТЕ?

Ние живеем в киселинна среда. За съжаление. Впрочем окръжаващата ни среда не винаги е била киселинна. Ние сме я направили такава. Киселинните дъждове, окисляването на почвата, пресъхването на водоемите, измирането на рибата, наситена с тежки метали, мъртвите гори – всичко това са киселинните продукти на нашата цивилизация.

Киселинните дъждове

Дъждът се смята за киселинен, ако неговото рН е под 5. Повишената киселинност на дъжда е обусловена главно от присъствието на две вещества:

- *оксиди на сярата*; тези съединения се образуват в резултат от изгарянето на въглища и нефт, съдържащи сяра. При това в атмосферата попада сяра в съединение с кислород. Разтваряйки се в дъждовните капки, оксидите на сярата образуват сярна киселина;
- *оксиди на азота*; основната част на оксидите на азота се образува при изгарянето на бензина в двигателите.

лите с вътрешно горене (например в автомобилите) или при изгарянето на въглища. При разтварянето на тези вещества в дъждовните капки се образува азотна киселина.

Причина за образуването на киселинни дъждове на първо място са изгорелите газове на автомобилите, ТЕЦ-овете, изгарянето на въглища и нефт, производството на цимент.

За киселинни дъждове за първи път се заговорило през 1952 година. Химикът А. Смит от Манчестер събрал във фотографска кювета дъждовна вода и прибавил към нея разтвор от соли на бария. Водата станала мътна. Тъй като това е известната реакция за определяне на сярната киселина, станало ясно, че в дъждовната вода се съдържа сярна киселина. Много сярна киселина. След провеждане на по-подробни изследвания станало ясно, че над индустриалните райони и градове дъждът съдържа не само сярна, но и азотна, мравчена, оксалова и оцетна киселини. Отначало това откритие дори зарадвало учените – получавало се, че дъждовете щели да носят на земята не само влага, но и торове – сяра и азот. Но скоро станало ясно, че вредата от киселинните дъждове е много по-голяма от ползата.

Риба с гарнитура тежки метали

Първо икономически осезаемо следствие от киселинните дъждове станало изчезването на рибата в стотици езера в Скандинавия и Британските острови през 1960-1980-те години. Киселинните дъждове причиняват намаляване на калция във водата, утаяване на алуминий

върху хрилете на рибата, нарушаване на размножаването ѝ. Водата в сладководните езера, когато е в норма, трябва да бъде неутрална или леко алкална.

При отклонение на рН на водата към киселинност – рН до 6 – скаридите в езерата загиват.

рН с киселинност 5,5 предизвиква гибел на бактериите, които разлагат органичните вещества и листата, в резултат на което органичните отпадъци се натрупват на дъното на езерото и от тях започват да се отделят тежки метали. Те лесно се разтварят в киселинната вода и водата се насища с опасни метали като алуминий, кадмий, живак, олово от дънните утайки и почвата. Естествено, че всички тези токсични метали се отлагат върху рибата и другите обитатели на езерата. Попадайки в човешкия организъм, тежките метали предизвикват остри отравяния, поражения на черния дроб, бъбреците, нервната система.

Когато киселинността на водата достигне стойност на рН 4,5, в езерото загиват всички риби, жаби и насекоми.

Окисляване на почвата

Киселинните дъждове водят до намаляване на реколтата на много селскостопански култури (пшеница, ръж, царевица). Много малко растения обичат силно кисела почва – останалите предпочитат неутрална или слабо кисела и при повишаване на киселинността на почвата те загиват.

Заради киселинните дъждове дърветата губят имунитет и фотосинтезата им се понижава. Такива дървета са особено изложени на болести (при окисляване у хората също се наблюдава отслабване на имунитета). През 1984

година в Германия поради окисляване на почвата е загинала една трета от всички гори. Такива гори изглеждат като след пожар: голи стволове и нито едно листо. Страшна картина.

Киселинните дъждове са станали фактор за измиране, наистина не на хората, а на динозаврите. Американският телевизионен канал MSNBC неотдавна съобщи, че американски геофизици са установили връзка между падането на метеорит на крайбрежието на полуостров Юкатан преди 65 000 000 години и измирането на динозаврите на този полуостров. След падането на метеорита се образувал кратер с голяма дълбочина, при което от кратера били изхвърлени отлагания, обогатени със сяра. Те встъпили в реакция с парите на водата и станали причина за обилни киселинни дъждове. Киселинните дъждове буквално за няколко дни изменили киселинността на Световния океан и атмосферата. За повечето земноводни животни, включително за динозаврите и рибите, това било катастрофа – те загинали само за няколко дни след падането на метеорита поради рязкото понижение на температурата на околната среда и повишеното съдържание на киселини в атмосферата и океана.

Киселинното хранене

Впрочем почвата се замърсява не само от киселинните дъждове, но и от многобройните отпадъци на предприятията, в това число и на химическите, изхвърляни в реките и след това отлагащи се в земята. Опасността на киселинните почви се състои в това, че основните хра-

нителни елементи (азот, фосфор, калий) в тях са недостъпни за растенията. Затова са достъпни йоните на мангана, желязото, алуминия, тежките метали и радионуклидите, потребявани от растенията в големи количества. При киселинно рН на почвата се повтаря същият процес като във водоемите: разтворимостта на токсичните тежки метали рязко се увеличава и растенията лесно ги поглъщат. А витамините и нужните минерали – фосфор, калий, сяра, калций, магнезий – при киселинен рН слабо се усвояват от растенията. В резултат минералите и витамините в храната ни стават по-малко, а тежките метали – повече.

Повечето от растенията в киселинна среда се чувстват некомфортно: забавя се растежът на корените, понижава се имунитетът към вредителите и болестите, растенията не получават в необходимото количество минерали, хранителни вещества, флавоноиди, витамини.

Това, което не достига на растенията, не достига също и на животните, а двойно повече – на хората.

Твърдението, че съвременната храна е източник на "празни калории", а не на витамини и минерали, има, за съжаление, под себе си почва, киселинна почва.

Не е чудно, че в съвременният свят човек, имайки достатъчно количество храна, често и преяждайки, страда от болести, свързани с липса на минерали и витамини.

В Америка – страната, изобщо не страдаща от недостиг на продукти, – лекарите от Школата по здравеопазване в Харвард в Бостън изследвали здравословното състояние на 2 000 американски и канадски подрастващи и направили извод, че приблизително една трета от тях изпитва недостиг на хранителни вещества, на витамини А и Е, бета-каротин и мастните киселини омега-3.

Недостигът на тези вещества довел, в частност, до пониска функционалност на белите дробове. Недостигът на витамин Е увеличил риска за заболяване от астма, а на омега-3 – от хроничен бронхит.

Ярък пример за заболяване, предизвикано от недостиг на минерали, е остеопорозата – болест, считана сега за една от главните причини за инвалидността и смъртността в света.

Увеличаването на броя на заболяванията от болестта на Алцхаймер обясняват, от една страна, с увеличената продължителност на живот, от друга – с недостатъчното постъпление в организма на витамин В₃. Такъв извод направили американските учени, работещи над този проблем под ръководството на доктор Марта Клер Морис от чикагския медицински център "Раш-Пресбитерен-Сент-Луис", които в течение на няколко години наблюдавали голяма група възрастни хора и анализирали количеството на витамин В₃, получаван от тях с храната. Дори малък дефицит на този витамин рязко повишавал риска от болестта на Алцхаймер.

Какво се получава? Храним се ние в днешно време достатъчно, дори преяждаме, а боледуваме от болести, пряко свързани с храненето. Нещо повече, днес се смята, че много от тях, наричани болести на окисляването на организма, се предизвикват именно от неправилното хранене.

Глава 4.

ТИ СИ ТОВА, КОЕТО ЯДЕШ

Откъде се вземат киселините и основите (алкалите) в организма? Главно от храната. Храната, която приемаме, се разлага и преработва в стомашно-чревния тракт. В резултат се образуват киселини и основи. Установено е, че оптималното съотношение на постъпващите киселини и основи в храната трябва да бъде 20:80, тоест:

- 20% – киселини;
- 80% – основи.

За съжаление, в живота ни днес всичко е обратно. Храната, която ядем, образува 80% киселини и само 20% основи. Почти 80% от продуктите, които консумираме, се отнасят към киселинообразуващите. И работата не е в това, какви са те на вкус. Просто при разлагането им в организма се образуват повече киселини, отколкото основи. Затова се нарушава киселинно-алкалното равновесие. В посока на киселинността.

Към киселинообразуващите продукти се отнасят:

- говеждо, свинско, овнешко и пилешко месо, колбаси;
- продукти от бяло брашно, хляб, кифли и торти;
- захар, кафе, черен чай, всички алкохолни напитки, пастьоризирани сокове, лимонада, кока кола;
- риба и морски продукти;
- извара, сирена, сладолед;
- орехи и семки, зърнени храни;
- яйца.

Списъкът може да бъде продължен, но той и така изглежда достатъчно внушително и печално.

Кои хранителни продукти са алкалообразуващи?

Те не са много:

- плодове (с изключение на консервираните);
- зеленчуци, зелени растения;
- соя, картофи;
- натурално кисело мляко, мляко;
- някои видове минерална негазирана вода.

Освен дисбаланса на киселинообразуващите и алкалообразуващите продукти, към факторите, способстващи за окисляването на организма, трябва да се добавят методите за преработване на храната, дълбокото замразяване на месото, химическото опушване и продължителното транспортиране на плодовете и зеленчуците.

Онова, което нашите предци са изяждали пряко – като убивали и изпичали на огъня или откъсвали от дървото – по качество на витамините, минералите и активните вещества, разбира се, не може в никакъв случай да се сравнява с това, което получаваме ние, изяждайки парче месо също толкова голямо или същото количество ябълки, пътували седмици и месеци например от Холандия.

Проблемът за промяна на порцията все по-остро стои пред хората, опитващи се в условията на съвременния свят да водят повече или по-малко здравословен начин на живот. Популярността на промишлено обработените продукти, които изместиха натуралната храна, високата калорийност на порцията, съдържанието в продуктите на огромно количество залъгалки – консерванти, оцветители, ароматизатори – всичко това доведе до положението, че храната днес стана не източник на необходими на човека минерали, витамини, антиоксиданти, а пусков механизъм на много заболявания.

ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, КОИТО ВОДЯТ ДО ОКИСЛЯВАНЕ НА ОРГАНИЗМА

По-долу привеждам показателите (вж. табл. 1) за киселинност и алкалност на 85 продукта, а също съдържанието в тях на соли и мазнини.

Таблица 1. Таблица за киселинност и алкалност на продуктите по Д. Ашбах

Продукт	Киселинен	Алкален	Съдържание на соли в 100 г. продукт	Съдържание на мазнини
<i>Птици и месо</i>				
Патица	+		0,17	17,20
Гъска	+		0,22	31,00
Пуйка	+			1,00
Кокошка	+		0,21	9,60
Заек	+		0,13	3,00
Говеждо	+		0,12	1,30
Телешко	+		0,17	0,80
Овнешко	+		0,24	3,40
Свинско	+		0,28	34,00
<i>Риба и морски продукти</i>				
Змиорка	+		0,17	2,45
Стриди	+		0,19	1,20
Пъстърва	+		0,10	2,70
Щука	+		0,16	0,90
Камбала	+		0,17	2,30
Херинга	+		0,29	17,80
Омар	+		0,69	1,90
Рак	+		0,80	0,50
Сьомга	+		0,13	13,60
Костур	+		0,25	3,60
Судак	+		0,15	0,70

продължение на таблицата

Продукт	Киселинен	Алкален	Съдържание на соли в 100 г. продукт	Съдържание на мазнини
<i>Мляко и млечни продукти</i>				
Мляко	+		0,16	0,50
Сирене	+		1,90	34,70
Кисело мляко	+		0,15	3,50
Кисело мляко обезмаслено	+		0,13	1,50
Пармезан	+		1,5	25,80
Гауда кашкавал	+		2,10	22,30
Едамер	+		1,85	28,30
Сметана		+	0,12	10,50
Извара	+		0,10	11,40
Извара обезмаслена	+		0,10	0,30
<i>Яйца</i>				
Яйце	+	+	0,18	6,20
Жълтък		+	0,23	6,10
Белтък	+		0,49	0,10
<i>Мазнини (рН неутрален)</i>				
Масло			0,01	85,20
Свинска мас			0	99,70
Фъстъчено масло			0	99,40
Кокосово масло			0	99,00
Ленено масло			0	99,50
<i>Зеленчуци, бобови растения и гъби</i>				
Цветно зеле		+	0,03	0,30
Броколи	+		0,04	0,20
Зелено зеле		+	0,09	0,90
Бяло зеле		+	0,05	0,20
Алабаш		+	0,02	0
Салата		+	0,03	0,20
Фелд салата		+	0,03	0,40
Фасул		+	0	0,30
Грах		+	0	0,50
Краставица		+	0,02	0,20